

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Věstník literární

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 7 (1878), No. 3, 183--184

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122856>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1878

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

2. Jak velký musí býti poloměr duté, platinové, 1^{mm} tlusté koule, aby plavala a) ve vodě, b) ve rtuti?

3. Má se ustanoviti a vykresliti evoluta lemniskaty, dané rovnicemi

$$x = a \cos \varphi \sqrt{\cos 2\varphi}, \quad y = a \sin \varphi \sqrt{\cos 2\varphi}.$$

Věstník literární.

S obzvláštním potěšením oznamujeme všem pp. kolegům, že právě vyšlo druhé, velmi obohacené vydání znamenitého spisu

„Schlüssel zur Sammlung von Beispielen und Aufgaben aus der allgemeinen Arithmetik und Algebra von Heis“,

ježž s obdivuhodnou pílí ve dvou velmi objemných svazcích sestavil a vlastními výzkumy rozhojnil Dr. *L. Matthiessen*, prof. na universitě v Rostokách. Není to pouhá úložnice početní nebo sbírka příkladů s odpovědmi, nýbrž pravá cvičebnice v nejlepším toho slova smyslu, v níž se najde více theorie velmi pěkně vyložené a hojnými příklady objasněné, nežli v které koli algebře. Nemajíce zde místa, abychom podrobněji s obsahem jejím se znášeli, doporučujeme knihu tuto všem ústavům co nejvřeleji, jsouce přesvědčení, že každý bude tomu velmi povděčen, že mu spis tak výtečný jak potřebný v čas byl dán na vědomost. První svazek čítá 582, druhý pak 536 hustě potištěných stránek a cena jest poměrně velmi nízká, takže nejen knihovna, nýbrž i každý odborník snadno si jej může zaopatřiti.

Dále zde budiž uvedeno, že konečně se dostala do veřejnosti dlouho očekávaná reformační práce, aspoň co se první a nejdůležitější části týče, totiž prof. *Fr. Tílšera*

IKONOGNOSIE.

Jest to zvláštní zjev, který se i při počtu diferencialním jeví, že při prvním objevení a rozšiřování tak mohutné nauky, jakou jest i deskriptivní geometrie i počet dříve jmenovaný, tak málo dbáno bylo všestranného a přesného odůvodnění základních pojmů a logického zbudování celé soustavy příslušné. Podlé hesla d'*Alembertova* „Allez en avant et la foi vous viendra“ pracovalo se v obou případech s počátku hlavně o hojně rozšíření theorie a prospěšné upravení praxe; tu konstruovalo se o překot, onde differencovalo a integrovalo se, že radost z toho. A když asi 100 let se na vděném tomto poli proháněli deskriptivní geometrové a infinitesimalisté, tu najednou hlásilo se svědomí logiky ku právu svému a nastala otázka, na jakých posledních základech nebo principech toto celé utěšené postupování spočívá.

Co *Leibniz*, *Bernoulli*, *Hospital* a j. ku konci XVII. a s počátku XVIII. století o pojmu diferencialu pověděli, bráno na přetřes asi 100 let

později od neméně slavných matematiků, jako jest *Lagrange*, *Ampère*, *Euler* a m. j. A co právě před 100 lety zbudoval mohutný duch *Monge-ův*, stalo se nyní předmětem principialních rozborů nejčelnějších znalců deskriptivní geometrie. Co zvláštní a pro nás potěšitelný zjev sluší tu vytknouti, že tato nová epocha zahájena byla na pražské polytechnice a sice snažením úsilovným s jedné strany prof. *Fr. Těšera*, s druhé strany prof. *V. Fiedlera*, nyní v Curychu učícího. Rozdíl obou snah jest velmi značný a podstatný, ač cíl obou tentýž, totiž nezvratně zakotvení krásnou budovu jejich vědy deskriptivní.

Jak *Fiedler* se snaží provést reformu, poznává se nejlépe z jeho knihy o deskriptivní geometrii, která nedávno vyšla v druhém již vydání; jak *Těšer* si v této věci počíná, nebylo však dosud známo širším kruhům, jelikož mimo přednášky na technice a některé úryvky, podané v kr. české společnosti nauk nepřišlo nic do veřejnosti. Teprv nyní po zralém a důkladném věci uvážení dostane se odborným znalcům ovoce mnohaletého badání našeho výtečného učenice do rukou, takže mohou se pohroužit do všech jeho hlubokých koncepcí a posouditi pokrok, jaký tímto vědeckým činem jest zahájen.

Obsah tohoto spisu jest tak závažný, že zajisté způsobí nemalé hnutí mezi četnými přestiteli deskriptivní geometrie nejen u nás, ale i za hranicemi; budeme zajisté míti dosti příležitosti, abychom se později k němu ještě vrátili a podrobné úvahy o něm podali, jak se to aspoň snaží s programem našeho časopisu, jenž ku geometrii deskriptivní nepřihlíží tak bedlivě, jak by měl a mohl, kdyby ročníku bylo více archů popřáno.

Konečně uvádíme zde ve známost, že právě vyšel a rozesílá se

Dra F. J. Studničky

Základové vyšší matematiky.

Díl. I.

O počtu diferenciálních.

Druhé, valně změnéné vydání.

Že druhé toto vydání českého kompendia vyšší matematiky jest valně změnéné, pozná se ihned z toho, že všude užívá se v míře co možná nejhojnější *determinantův*, čímž arci metody změnény, a že část geometrického upotřebení počtu diferenciálního se týkající valně byla rozšířena. Změna tedy tu dvojná, i formální i věcná; jest si jen přáti, aby i toto vydání bylo prospěšnou pomůckou při studiích a zejména, aby i technikům i universitním posluchačům nahradilo drahá kompendia německá. Kdyby se více přihlíželo k literatuře domácí, rychleji by se zajisté nejen rozšiřovala, ale i zdokonařovala.

Stř.